

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD.
K 30, POJEDINI BR. 4 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Mandat nad Palestinom

Težnja židovskoga naroda, da mu se prizna njegovo historijsko pravo na povratak u starodrevnu domaju i da mu se omogući obnova zemlje, koja je u nizu vijekova razorena i opustošena, ostvaruje se u našim danima. Medjunarodno jamstvo, kako su ga prve vodje političkoga cionizma zamišljale u formi chartera, uslijedilo je već uvrštenjem Balfourove deklaracije u mirovni ugovor s Turskom. No kraj svega toga još uvijek nije bilo palestinsko pitanje definitivno riješeno u svim njegovim detaljima. Mnogo toga ostalo je još sporno. Trebale su da uslijede tačnije odredbe glede mandata, valjalo je po Ligi Naroda utvrditi djelokrug mandataru, a naročito ustanoviti, koja prava i koji će položaj imati u budućoj upravi Palestine Cijonistička organizacija, kao zastupnica židovskog naroda. O svim tim zamašnim i teškim pitanjima raspravljale su velike sile dugo medju sobom i s Cijonističkom Organizacijom, dok se nisu konačno sporazumile u tekstu, koji je sada objelodanjen a po engleskoj vladi podnešen Ligi Naroda na odobrenje.

I sad nakon objelodanjenja teksta, koji doduše nije izašao u službenom listu, no čiji je sadržaj ipak autentičan, bit će u židovskom novinstvu i opet novih polemika o tekovinama mandata. Većinu cionista zadovoljit će sigurno i sadašnji tekst predloga engleske vlade, koji će vjerojatno bez ikakve ili bar neznatne promjene biti primljen po Ligi Naroda. No bit će i nezadovoljnika, koji ne će biti zadovoljni s objelodanjenim tekstom, jer sadržaje tek općenite ustanove o mandatu i jer ostavlja mnoga pitanja neriješena. Sigurno je, da bi svaki od nas želio, da je tekst mandata potpuniji, a naročito, da bi bio jasnije izražen položaj židovskoga naroda. No valja lojalno priznati, da je i tako postignut velik politički uspjeh i da je vodstvo Cijonističke Organizacije sigurno sa svoje strane sve uradilo, kako bi što bolje očuvalo prava židovskoga naroda, da i uzmogne ostvariti židovsku narodnu domaju. Kraj svih nedostataka moramo priznati, da mandat sadržaje dovoljno ustanova, koje nam zajamčuju ostvarenje naših ciljeva: obnovu Palestine. U-

stanove mandata, prema kojima je mandatar odgovoran za stvaranje uvjeta, koji će osigurati osnutak židovske narodne domaje u Palestini, bit će dovoljne, ako židovski narod bude shvatio, da tim ustanovama valja dati realni sadržaj vlastitim radom i da mogućnosti, koje mu se pružaju ne može nitko drugi do njega iskoristiti. Razmjerno kratko vrijeme do izmaka mandata valja da upotrijebimo za pripremu zemlje, da bude u stanju, da sama sobom upravlja. Opširnom lokalnom upravom privući će se svi slojevi pučanstva na suradnju, a naročito će židovsko zastupstvo, priznato javnom korporacijom imati da stvori u saglasju sa palestinskom upravom na gospodarskom i socijalnom području takove uvjete, koji će omogućiti razvitak zemlje, a ujedno osigurati osnutak židovske narodne domaje. Takovom korporacijom priznaje se Cijonistička Organizacija, koja treba da privuče sve slojeve židovstva na suradnju oko obnovnog rada u Palestini. O nama, o našem radu, i o našoj požrtvornosti zavisit će, hoćemo li biti kadri, da ispunimo okvir mogućnosti, koje nam daje mandat. Jer mandat nam priznaje hebrejski jezik kao službeni jezik u Palestini, kojim imaju da se izdavaju sve naredbe, na kojem će uredovati sve oblasti i svi sudovi, daje nam prilike da osnujemo i izgradimo svoje narodne škole, da usavršimo taj temeljni kamen, koji će nam tek iz Palestine da stvori židovsku Palestinu. Kraj toga će nas upućivati Palestine podupirati u našem nastojanju, da provedemo sistematski kolonizaciju, jer će nam stavljati na raspolaganje sva državna neobrađena zemljišta, i jer će nam omogućiti brzo sticanje palestinskog državljanstva.

Svi ti uvjeti dostajat će da udovoljimo i najdalekosežnijim aspiracijama židovskog naroda i da ujedinjenim silama izradimo židovsku narodnu domaju. Tek jedan je preduvjet: skrajna požrtvornost u namaknuću ogromnih materijalnih sredstava, koje ćemo morati da stavimo na raspolaganje vodstvu Cijonističke Organizacije i suradnja cjelokupnog židovstva. Nitko danas ne može pravom, da se otme svojoj dužnosti, da aktivno suradjuje na obnovnom djelu u Palestini, jer je svakome pružena mo-

gućnost, da prema svojim silama doprinese k velikome djelu preporoda svoga naroda.

Palestina priznata je danas po medjunarodnom forumu kao židovska narodna domaja, a mandatar je preuzeo dužnost, da pod njegovom upravom, a uz suradnju židovskoga naroda ostvari taj veliki zadatak. Treba svi da uočimo važnost te činjenice, da napustimo svako bezplodno teoretizovanje u času, kada pozitivnim radom valja da položimo temelj budućoj narodnoj našoj domovini. trajnoj i velebnoj zgradi sretnije i veđrije budućnosti židovskoga naroda.

Izbor zvanja.*

Ako sam u svom prvom uvodnom članku govorio o socijalno orijentovanom mišićnom Židovstvu, to naravno nijesam toga mislio doslovno. Jer s jedne strane ne ću da podcjenjujem nastojanje moderne gmnastike i modernog športa, koji idu za velikim odgojnim i higijenskim ciljevima, koje su djelomice već i postigli. S druge strane je sasvim jasno, da ima i mnogo produktivnih zvanja, koja nijesu vezana na osobiti fizički rad, a koja zato nikako ne smijemo zapustiti.

Ako sam dakle govorio o socijalno orijentovanom »mišićnom Židovstvu«, to sam time mislio, da ne moramo nastojati samo oko tjelesnog ozdravljenja židovstva, nego ujedno oko njegovog socijalnog ozdravljenja i to ne samo u Erecu Israhelu nego i u galutu.

Kako ćemo to postići? Jedino time, da skrenemo izbor zvanja židovske omladine u drugu kolotečinu, nego je to do sad bilo, da svratimo pažnju omladine na produktivna zvanja. Drugim narodima je u ovoj stvari bolje nego žid. narodu. Druge nacije autohtone, koje su svojom zemljom srasle, imaju mnogo povoljniju tradiciju u izboru zvanja nego židovski narod, narod nauke i trgovine. Veliki dio drugih naroda ulazi — već prema ekonomskom razvoju dotične zemlje — utjecajem one tradicije automatski u najproduktivnija zvanja — u poljoprivredu; drugi veliki dio posvećuje se

* Vidi članak: »Promjena zvanja« u 4. br. »Židova« od 1. X. o. god.

zanatu i industriji, a samo vrlo neznatni ostatak bavi se neproduktivnim zanimanjem: činovništvo, te ljudi u trgovačkim i akademskim zvanjima. A i kod ovih naroda ističe se već duže vremena zahtjev u koliko su dokučili neku visinu ekonomskog razvoja, da regulišu i poboljšaju poredjaj zvanja, korigiraju prema socijalnim potrebama tradiciju, ili da je se sasvim riješe, u kratko, da svedu izbor zvanja na put, koji propisuje socijalna empirija i znanost, e da bi se snaga naroda najbolje iskoristila. Tako je došlo do toga, da se razvila upravo u zemljama visokog ekonomskog stepena u Americi i Njemačkoj, posebna grana znanosti, koja treba da ravna i olakšava izbor zvanja. Ova znanost, koju zovemo »istraživanje zvanja« (Berufsforschung), ima već do danas lijepih uspjeha. Istoj svrsi služi velikim djelom Masarykova »akademija rada« koja je osnovana kratko nakon rata u glavnom gradu oslobođene Čehoslovačke republike, koja se u ekonomskom pogledu živo razvija.

»Istraživanje zvanja« nastoji, da upozna uvjete i uslove pojedinih zvanja: da prouči kojim ekonomskim i socijalnim prilikama odgovara pojedino zvanje, koje zahtjeve stavlja u zvanja na čovjeka u tjelesnom i duševnom pogledu. A zaista, samo proučavanjem i poznavanjem ovih uvjeta uspjeh ćemo, da racionalno uredimo omladini izbor zvanja: treba joj prikazati što joj pruža željeno zvanje, a što od nje traži. Kod toga uzimaju se potpuno u obzir želje i zahtjevi kandidata te im se pomaže u autokritici njihovih prividnih sposobnosti. Ova nauka o zvanjima je već našla i metodu, da objektivno ispita i ustanovi sposobnosti. Ne radi se dakle o tome, da se opominje omladina, kako se to do sad često činilo, da se kloni ovog ili onog zvanja, jer stoji u lošoj konjunkturi, niti se ne radi o tome, da se općenitim floskulama preporuča jedno ili drugo zvanje, jer se time opet polučuje samo jednostrana hiperprodukcija u koliko uopće imaju uspjeha ovakovi općeniti savjeti, nego je ovdje potreban skroz pozitivan rad. Da se o mogućem izboru zvanja svakom pojedincu, čiji razvoj nije već strogo propisan izraženim željama i sposobnostima, tradicijom, ili socijalnim i financijskim prilikama. To može da čini samo jedna institucija »za savjetovanje izbora zvanja«, koja radi po gore opisanim principima.

Da je to važno upravo za židovski narod, to je jasno, a jasno je i to, da je od velike važnosti, da ovakove institucije valja urediti u mirnim vremenima, a ne u brzini pod pritiskom velikih socijalnih kriza.

Ured, koji ćemo dakle stvoriti kod nas »za unapređivanje zanata«, mora da bude u prvom redu ured za izbor zvanja, t. j. mjesto, gdje će se savjetovati omladina. Taj će ured držati u vidokrugu sva zvanja, a ne samo rukotvorne zanate.

Dr B. St.

Iz židovskog svijeta

Ministarpredsjednik Vitoš o stajalištu vlade prema židovskom pitanju. Saradniku »Najer Hainta« dao je mini-

starpredsjednik Vitoš prigodom jednog razgovora pismenu izjavu, u kojoj je prikazano stajalište ministarskog savjeta prema židovskom pitanju. Izjava glasi ovako: »Kao što sam već izjavio, smatram pitanje uredjenja odnošaja Židova u Poljskoj k poljskoj državi kao državnu nuždu, čija je aktuelnost i važnost nezavisna o volji pojedinoga ministra ili sastavu kabineta. Kad se radi o stajalištu vlade, kojoj ja predsjedam, mogu Vam izjaviti, da svi članovi sadašnje vlade potpuno shvaćaju važnost židovskoga problema. U spoznaji važnosti kontinuiranja energične akcije naredio je ministarski savjet još prošloga tjedna nekim članovima kabineta, u čiji resort općenito spadaju agende, koje sada sačinjavaju židovsko pitanje u Poljskoj, da se bave provedenjem te akcije. Bilo bi preuranjeno, da već danas javimo pojedinosti, jer držimo, da to nije u interesu stvari. Mogu tek izjaviti, da vlada stoji na praktičkom temelju, te želi da na podesan način redom riješi sva pitanja, koja će se pojaviti kod vijećanja, i to na taj način, da poljski židovski građani ne će doista više imati razloga, da se tuže. Niko među nama ne osporava Židovima građanska prava, no vlada, koja je dužna, da se brine za stvarnu jednakopravnost građana, mora da traži od građana, koji se priznaju drugoj narodnosti, da pokažu potpunu lojalnost i dobru volju u odnošaju prema državi. Što se tiče pitanja, koja se odnose na Ameriku, nisam još dovoljno informiran, te bi morao da najprije proučim dotični materijal. — Kako »Najer Hajnt« doznaje, izabrana je na sjednici kabineta, koja se držala prije dva tjedna, komisija, koja se sastoji iz ministra unutrašnjih djela, inostranih djela, financija i nastave, koja ima da izradi nacrt o načinu sporazuma sa židovskim pučanstvom. 29. januara bila je prva sjednica ove komisije, koja se bavila pripremnim radom.

Prosvjed Poljske radi postupka s istočnim Židovima u Beču. U raspravama budžetnoga odbora austrijske narodne skupštine izjavio je ministar unutrašnjih djela, da je tehnički neprovediva odredba, koju traže kršćanske socijalne stranke, da se stvore logori za interniranje istočnih Židova. Poljska je u pitanju postupka s istočnim Židovima u Beču prosvjedovala kod Lige Naroda, te je o tome austrijska vlada službeno obavještena. O ovome prosvjedu raspravljat će se na narednoj sjednici Lige Naroda. Sad se vode rasprave s kompetentnim faktorima o brzom otpremi istočnih Židova.

Umjetao spriječavanje seobe ukrajinskih Židova u Ameriku. Paris. Kako je poznato stizavaju žid. bjegunci iz Ukrajine u Besarabiju bez ikakvih dokumenata. Rumunjske oblasti ispostavljaju im svjedodžbe, koje vrijede kao putnice. Amerikanski konzulat u Bukareštu uskraćuje vidiranje takvih putnica onim Židovima, koji posjeduju od svojih rođjaka u Americi uverenje i žele, da k njima dodju, i traži rodni list. Kako je to sasvim isključeno ne mogu dotičnici, da dobiju amerikanski vizum te su prisiljeni, da i nadalje žive u najvećoj bijedi. Egzekutiva židovske svjetske

pripomoćne konferencije obratila se odmah nakon primitka ovih vijesti na dr. St. Wise i Louis Marshall s molbom, da smjesta interveniraju.

Židovska autonomija u Litavskoj. Kovno. Na posljednjoj sjednici židovskog nacionalnog vijeća za Litavsku usvojeni su kao zaključci amandementi, koji će se predložiti vladi k zakonu o poreznoj autonomiji židovskih općina. Rezolucija glasi: Sve židovske općine tvore ujedinjeni savez općina. Njegovi su organi:

- 1) vijeće predstojništva općina,
- 2) nacionalno vijeće izabrano po konferenciji nacionalnog vijeća.
- 3) egzekutiva proizašla iz zbora.

Nacionalno vijeće izabrano je zastupstvo sveukupnog židovskog pučanstva Litavske. U kompetenciju konferencije općina i nacionalnog vijeća spada među ostalim ujedinjenje djelovanja pojedinih općinskih komiteja i njihova međusobna veza, nadalje uprava imovine, koja pripada sveukupnom žid. pučanstvu. Vijeće žid. općina i nacionalnog vijeća odredjuje svakog kandidata za žid. ministarsko mjesto, njemu pripada i pravo da opozove židovskog ministra. Ministar za žid. odnošaje vrši svoje djelovanje u sporazumu s organima saveza općina.

Nacionalno vijeće, koje imade prava jurističke osobe treba da odobri raspis poreza žid. ministarstva.

Za pokriće svog budžeta pripada nacionalnom vijeću pravo, da ubere kod pojedinih općina jedan dio propisanih nameta žid. općina.

Svjetska organizacija sefardskih Židova. U Madridu održana je ovih dana konferencija sefardskih Židova sa svrhom, da stvori gospodarsku svjetsku organizaciju sefarda. Konferenciji je predsjedao poznati senator Don Angel Pulido Fernandez, koji već mnogo godina i ako sam nije Židov, nastoji oko povratka sefardskih Židova u Španiju, a i inače se zauzima za zaštitu španjola u inozemstvu. Pripravnom komiteju pripadaju među ostalima senator marquis de Valero de Palma, nekadanji ministar Antonio Goicoechea i bankir Ignac Bauer. Savez teži za usajedinjenjem svih sefardskih Židova te je primio od svih sefardskih općina u Španiji, Maroku i Americi izjave odobrenja i priključka. Svjetska organizacija sefardskih Židova hoće takodjer da se stavi u službu zaštite interesa Židova uopće. Posebna sekcija Saveza imade zadaću, da gospodarski unapređuje španjolske Židove te je podijeljena u pododjele za trgovinu, industriju i poljodjelstvo. Savez će podići filijale u svim važnijim žid. centrima. Sjedište akcionog komiteja Saveza je u Madridu, Principova ulica 5.

Muke židovskih vojnika u Madjarskoj. Budimpeštanska židovska bogoštovna općina podastrla je ministarstvu za zemaljsku obranu pismenu pritužbu proti protuzakonitom i nečovječnom postupanju sa židovskim vojnicima u madjarskoj narodnoj vojsci.

Od mnogih slučajeva, što su bogoštovnoj općini javljeni, ističe u pritužbi četiri najdrastičnija čija je istinitost nesumnjivo dokazana: Prvo: U Tolni je oveći broj židovskih vojni-

ka ukonačeno (ne kazne radi) u koliba-
ma ugljenara u Kešerüškoj šumi. Dru-
go: U Velikoj Kaniži postrojena
je od židovskih vojnika jedna zaseb-
na kompanija, koju časnici, a me-
đu njima i jedan časnik generalnoga
štaba, apostrofišu slijedećom koman-
dom: »Judakompanija nastup!«
Treće: U Szolnoku su dobrovoljci
koji su u ratu dekorirani medaljom za
hrabrost, upotrijebljavani za gradnju
sklizišta. Četvrto: U Egeru prikup-
ljeni su nepouzdana, organ i Židovi u
jednu kompaniju, koja ima da obavlja
najniže poslove. Bogoštovna općina isti-
če, da se ne pritužuje u interesu kojeg
zbilja nepouzdanog individua, već radi
toga, jer se zaslužni vojnici ži-
gošu kao nepouzdana zato, jer pripa-
daju židovskoj konfesiji, koja je po
madjarskom zakonu priznata posve
ravnopravnom. Pritužitelj izriče nadu,
da će ministar za zemaljsku obranu
znati da opet uspostavi moć zakona.

**Odmjerivanje poreza Židovima u Ma-
gjarskoj.** Iz Budimpešte javljaju, da je
min. financija Hegedüs primio jed-
no odaslanstvo iz izbornog okružja
Tab, koje se potužilo, da organ župa-
nijskog financijskog ravnateljstva
maloposjednike u kotaru opterećuje sa
prekomjerno visokim porezima na rat-
ne dobitke. Ministar financija Hegedüs
rekao je u svom odgovoru između os-
taloga ovo: »U dva kraja zemlje dogo-
dile su se kod raspisa poreza velike ne-
podobštine. U jednom velikom gradu
alföldskog kraja odmjeren je 45 ži-
dovskih porezovnika 75 milijuna kruna
poreza na ratne dobitke. To je takova
mahnitost, koju ne ću da trpim, jer sam
odlučio, da štitim svakog radinog gra-
đjana. Izvor ovih nepravdnosti leži u
tome, što porez raspisuju činovnici iz-
bjeglice, koji ne poznaju ni mjesnih pri-
lika, ni osoba, koje dolaze u obzir. Neću
trpjeti, da se stvaraju građani pr-
voga i drugoga reda. Trebat će
mnogo da se plati, ali će plaćanje biti
pravredno podijeljeno.«

Posljednji židovski suci u Mađarskoj.
Iz Budimpešte javljaju: Za kratko vri-
eme bit će cijeli mađarski sudački sta-
lež očišćen od Židova. Broj židovskih su-
daca nije ni za vrijeme liberalnog reži-
ma bio odviše velik, a tko je htio kao
Židov, da se uzdigne do višeg stepena,
morao je ako nije bio izvanredni autorit-
tet na pravnom području, da to izjedna-
či pravovremenim krštenjem, a da uz-
mogne nakon dugogodišnjeg službova-
nja normalno napredovati. Ipak je kršć.
smjer našao stanoviti broj uglednih žid.
jurista na sudačkim stolicama. Da ih se
riješi upotrebljava Horthijeva vlada
protiv njih sredstva kao što ih je upotri-
jebila protiv žid. učitelja i drugih dr-
žavnih činovnika. Prije svega podvrženi
su svi židovski suci postupku za
opravdanje. Kako te komisije za op-
ravdanje izgledaju, poznato je. Veliki
dio židovskih sudaca otpušten je iz služ-
be kao neopravdan ili je u najboljem
slučaju prije reda umirovljen. Sad je da-
kle trebalo, da se izjuri iz sudačkog sta-
leža još one Židove, protiv kojih ni naj-
skrupuloznije komisije nijesu ništa
mogle iznjeti. Preko ovih uporabljeno je
jedno sredstvo bojkota pridijeljivanja

akata tako da pogođeni nijesu konačno
mogli drugo, nego da sami zatraže umi-
rovljenje. Posljednje žrtve ovog kršćan-
sko-nacionalnog procesa čišćenja su suci
na budimpeštanskom kaznenom sudu dr.
Aleksander Mandl i kot. sudac u Mo-
noru dr. Desider Nagy. Oba ova funk-
cionara uživala su nebolj glas kao su-
ci i »čestitaci« na pravnom području.

Keren Hajesod

Izjave Šmarje Levina.

Njujorški židovski dnevnik »Der
Tog« objelodanjuje jedan intervju sa
drom. Šmarjom Levinom, koji se
dotiče Brandeisovih izjava, objelodanje-
nih u istom listu.

Dr. Levin smatra Keren Hajesod
osnovkom cjelokupne izgrad-
nje Palestine. Privatna inicijati-
va da će takodjer naći široko polje rada
u zemlji, ali će da slijedi samo korak
po korak djelovanju keren hajesoda, te
da će njezina snaga biti to jača, što će
uspješniji i mnogostručniji biti rad ke-
ren hajesoda. Ova ima da zemlju una-
predi i da upozori privatne poduzetnike
na mogućnosti u zemlji i na preduslove
za razna preduzeća.

Rascjepka li se akcija u mnoga po-
jedinačna preduzeća, ne stvara se za-
jednica; moli li 1000 Židova svaki za
sebe u svojoj kući, ne čini to još minja-
na, naprotiv 10 Židova zajedno moleći
tvore već religioznu zajednicu.

On, dr. Levin, ne će da debatiše sa
Brandeisom o mogućnosti provedenja
akcije za Keren Hajesod, već želi da
napornim radom dokaže, da je
provedenje Keren Hajesoda
moguće. Keren hajesod mora da stvo-
ri temelj za buduću zgradu, što se ali
ne može da prepusti slučaju ili dobroj
volji privatnih poduzetnika, već mo-
ra da ga stvori cjelokupni ži-
dovski narod. Keren hajesod nije
posebno poduzeće evropskih cionista,
već je to stvar cjelokupne Cijoni-
stičke Organizacije i cijeloga ži-
dovskog naroda.

Uredniku »Morning-Journala« je u
jednom intervju rekao: »Vi pitate, što
se može u Palestini sada da uradi. Moj
odgovor glasi:

Pomoći da se na veliko zamišljeni
Rutenbergov plan ostvari, da se
Palestina pošumi, da se uredi zdrav-
stvene prilike, da se grade luke i kuće
i da se obrazuju posredovne industrije.
Sa izvedenjem Rutenbergovog plana
već je započeto i kuće se već grade. In-
ženjer Kremenetzki iz Wiena ot-
premio je već u Palestinu oveći broj
strojeva za fabriku cigle. Više od polovice za gradnju tvornice
cimenta potrebnih 150000 funti
već je uplaćeno. Mnogostrukosti, op-
seg i tempo budućeg rada ovisi o uspje-
hu keren hajesoda. Propagandom za
keren hajesod budi se i osjećaj dužno-
sti Židova prema Palestini.

Neka Amerika zna, da se u Evropi
uspjeh keren hajesoda smatra sigurnim.
Za to jamči oduševljenje, sa kojim su
židovske mase poprimile ovu misao.

Iz cionističkog svijeta i Palestine

Jedno palestinsko odaslanstvo u zem-
lje diaspore.

Iz Jeruzalema nam javljaju, da je
vaad leumi židovske narodne skupštine
u Palestini u svojoj sjednici od 29. ja-
nuara o. g. iscrpivo raspravljao o sa-
dašnjem položaju u zemlji i savezno s
tim stvorio nekoliko važnih zaključaka.

1. Odaslanje jedne delegacije sviju
židovskih stranaka Palestine u pojedini-
ne zemlje diaspore.

2. Izbor jedne komisije, koja će se
sastojati od 4 rabina i 4 pravniku u
svrhu uređenju odnosa medju miš-
pat ha šalom (mirovni sud) i ra-
biškim sudovima.

3. Peticija na vladu, da podijeli or-
ganizovanim židovskim općinama pra-
vo ubiranja poreza, da se članovi židov-
skih općina mogu pod zakonskom sank-
cijom, pridržati na plaćanje poreza.

Cijonistički inženiri Amerike za Pa-
lestinu. Prigodom boravka baruna Ja-
mes Rothschilda u New-Yorku održala
se konferencija »Zionist Engineers and
Agrikultores. Nakon govora baruna
Rothschilda zaključila je konferencija,
da namakne medju svojim članovima
kapital od 1 milijuna dolara u akcijama
od 500 dolara i da taj kapital investira
u razna poduzeća Palestine.

**Pozdrav Sr Alfreda Monda grad-
skom vijeću u Jeruzalimu.** Prigodom
dočeka sa strane Vaad haira (židovsko
gradsko vijeće) u Jeruzalimu govorio
je sir Alfred Mond, engleski ministar
javnih radnja, o sreći, koja ga ispunjava,
da se mogao prvi puta povratiti u svo-
ju domovinu. Engleska je vlada čvrsto
odlučila da ispuni svoje obećanje. Če-
kamo, rekao je Mond, već 2000 godina
priliku, koja nam je sad pružena. Sad
nas dijele tek nekoliko godina od ostva-
renja. Ništa nas ne može više da suz-
drži od ostvarenja našega ideala. Pre-
uzeo je, da u Engleskoj stvori korp-
raciju stručnjaka i kapitalista, da iz-
gradi zemlju. Uvjeravam Vas, tako je
završio svoj govor, da ću učiniti sve,
što je u mojoj snazi, mojim sredstvima
i mojem uplivu, s energijom i entuzi-
jazmom i onim dubokim osjećajem stra-
hopočitanja, koje svaki Židov osjeća
prema svojoj domovini.

Gradnja puteva u Palestini. Po-
što je uslijed krize snižen budžet
poljoprivrednog rada u Palestini, nije
ipak palestinsko radništvo, koje je od
te krize najviše pogodjeno, izgubilo gla-
vu, već je na vlastitu ruku poduzelo da
nadje novih vrela rada za sebe kao i za
haluce, koji su najjavljeni. Radnička or-
ganizacija stavila se u sporazum sa
departmanom za javne radove, te je od
njega dobila za prvi pokušaj gradnju
ceste Kineret-Tiberias.

Na putu između Kinereta sad je vr-
lo živahno. Bijeli šatori razasuti su
duž cijelog puta. Vrlo se marljivo radi.
Vulkanske brijegove rasprskavaju ži-
dovski radnici, a kamenje obrađuje
se maljem. Grade se mostovi preko
močvara, reguliše se put. Tačke i
poljske željeznice natovarene zemljom i
kamenjem prolaze cijelim putem.

600 radnika, stari i novo pridošli, sefardi iz Tiberijasa i otpušteni legionari, mladi momci i mlade djevojke iz svih krajeva svijeta, iz Krima, Litavske, Galicije, Njemačke, Poljske i Ukrajine razasuti su u grupama uzduž cijeloga puta, grade cestu Tiberias-Semah (na željezničkoj pruzi Hajfa Damaskus). Cesta duga je 12 kilometara, širok put uzduž Genezaretskog jezera. Ona je tako gradjena, da se na njoj može urediti električna željeznica. Kako se čuje, ne će se dugo morati čekati da se i to djelo provede.

Radom upravlja se bez poduzetnika, nadglednika i činovnika. Sve to inkorporira organizacija radnika sama u sebi, koja je nalog primila izravno od vlade. Prvi je to puta u povijesti radništva, da židovska radnička organizacija nastupa kao juristička osoba, koju je vlada priznala da potpisuje bilježničke ugovore i da jamči za dobro izvedenje posla. Cijela cesta stajat će otprilike 30.000 funti sterlinga. Radnička organizacija nije preuzela taj rad kao grupa nadničara. Ona je sama poduzetnica, ona je odgovorna za tehničko izvedenje, za orudje i materijalija, koja joj je povjerila vlada. U njezinim je rukama cijela tehnička, administrativna i ekonomska uprava posla.

Bio je to smion pokušaj. Organizacija je znala, koje je poteškoće čekaju, nije imala ništa, nedostajalo joj je kapitala, radnih strojeva (dosad nisu stari poduzetnici, koji su imali na raspolaganje, jeftine radne sile bili prinuždeni da nabave strojeve), te tehničkog personala.

A nije ni bilo lahko pristupiti vladi. Ondje imali su upliva stari poduzetnici, koji su razumjeli, da se služe turskom tradicijom bakšiša, a koji su bili naučeni, da upotrijebe egipatske radnike i da se služe ženama i djecom. Radnička organizacija bila je sebi svijesna, da se tu ne radi samo o zaposlivanju radnika, već da se radi o tome, da se dađe uzoran primjer. Ovim novim vrelom uspjeh će odgojiti židovskog radnika tehnički i organizatorno tako, da će biti u stanju da izvodi velke radove, koji se očekuju, a da se pri tome ne ograniči na arapski minimum opstanka. O tom radu zavisi i dijelom provedenje plana Ruthenberga o irigaciji i elektrificiranju.

Organizacija imenovala je grupu starijih i povjerljivih haverim, koji su odgovorni za provedenje rada. Poteškoće bile su vrlo velike; vlada se je dođuše obvezala, da će dati šatore, orudje, poljske željeznice, životne namirnice, pokrivače itd., no mogla je to tek djelomice da izvrši. Vlada plaća rad istom nakon dovršenja. Organizacija trebala je kauciju i kapital za isplatu radnika. Kauciju i jedan dio novaca za provedenje rada dao je Vaad hacirim; više se od njega nije ni tražilo. Da li će se na tom radu zaslužiti ili izgubiti nikoga se ne tiče, za to je jedino odgovorna organizacija.

Na početku rada u julu nije još bilo dosta radnika u zemlji. No baš u ono vrijeme započela je imigracija, koja je dovela u zemlju prve veće grupe haluim. Dostojna došla je sjajna grupa iz Krima učenici Trumpeldora. Pomalo

narasao je broj radnika na 600. Poslom upravlja direktorij od 5 osoba. Tri člana imenuje radnička organizacija, a dvojicu biraju na mjestu radnici. Uprava ima da vodi tehnički rad, financije, knjigovodstvo, te pregovore s vanjskim svijetom. Mala je to republika sa svim svojim sitnim brigama i poteškoćama. Treba velike gospodarske sposobnosti, da se budžet drži u redu, i velike prijateljske požrtvovnosti i takta, da se novim neupućenim radnicima prikaže razlika između gospodarske samouprave i privatnog poduzeća i da im se ucijepi duh kvuca.

Rad se izvadja u manjim grupama, koje rade u akordu po kubičnom metru. Premda je organizacija morala da stavlja niže ponude od arapskih poduzetnika, kojima stoje na raspolaganje jeftine radne sile ipak joj je uspjelo, da plati radnicima dnevno 7 do 10 šilinga, neki zaraduju i više. Radi se tu većim djelom o samim novim i neškolovanim silama. Za početak može to potpunoma da zadovoljava. Objed je u zajedničkoj radničkoj kuhinji; tri takove kuhinje nalaze se uzduž puta: Jedan drug upravlja kuhinjom, a trideset haverot zaposlene su u kuhinji. Hrana je izdašna, a plaća se za nju dnevno 4 šilinga. Uredjena je i okružna blagajna i posebni šatori i odjeli za bolesnike. Za dulji boravak iznajmljene su prostorije na vrućim izvorima Tiberiasa, gdje je namješten jedan liječnik i jedna bolničarka. Slabiji drugovi, koji nisu sposobni za teški posao i koje bi privatni poduzetnik jednostavno otpustio, dobivaju laki rad. I za kulturne potrebe pobrinulo se. Postoji biblioteka, 6 učitelja, subotom drže se predavanja, a katkada i nedjeljom. Jedan dio učitelja radi polovicu dana fizički rad, a u drugoj polovici podučava.

Cesta Tiberias-Semah je prva, ali nije jedina. Na više mjesta u zemlji grade se putevi i već su potpisani ugovori za daljnje radove. Radnička organizacija morat će da nabavi samo strojeve, kuhinje, šatore, krevete, pokrivače itd., a trebat će još i mnogo dobrog tehničkog personala. Iz vlastitih sredstava ne će moći radnici da sve to namaknu; tu mora da pomogne Keren Hajesod, kako bi organizirano radništvo postalo u zemlji jedini poduzetnik rada.

Sanitarne potrebe palestinskih useljenika. O sanitarnim potrebama palestinskih useljenika i radu »Hadasa« izjavio je dr. Rubinov, upravitelj »American Zionist Medical Unit« ovo:

Liječničke i zdravstvene potrebe haluca, koji dolaze u Palestinu, otkako su ukinute zapreke za židovsku imigraciju, jesu nov nepredvidjeni i neočekivani izadatak za ograničena sredstva »American Zionist Medical Unit«.

Udruženje čini sve, što je moguće, da olakša položaj, no mora se svom jasnoćom reći, da »Hadasa« nije nikad preuzela zadaću, da se bavi svim liječničkim i sanitarnim potrebama Palestine. Njezin budžet opterećen je cijelim nizom izdataka, koji su od najveće važnosti. Kad nastaju nove potrebe, mora da dobije i novih sredstava. Za ovu novu i posebnu svrhu raspolaže od mjeseca septembra svotom od 800 funti

sterlinga mjesečno, koju joj daje Joint Distribution Committees. Ta je svota vrlo neznatna, a umanjit će se od mjeseca do mjeseca.

Ovaj mali fond odredjen je za razne svrhe, koje treba da poprave prilike useljenika kod prispjeka i kod rada. Bolnica u Jafi povećana je za 15 kreveta, koji su rezervirani za useljenike, premda je u njoj spremljeno još 32 kreveta. U Jafi, gdje nema židovske bolnice već samo klinika, uredila je po uzoru A. Z. M. U u svojoj bolnici židovski odjel sa židovskim liječnikom i 2 židovskim bolničarkama. Besplatno liječenje dobivaju na židovskom odjelu samo oni Židovi, koji već borave godinu dana u Palestini, dok za useljenike preuzima cionistička komisija jamstvo, da ne će pasti na teret vladi. A. Z. M. U preuzela je da plaća troškove za svakog useljenika, koji se liječi u vladinoj bolnici. Prijem u bolnicu slijedi nakon pregleda poliječniku A. Z. M. U.

Pošto se pretežita većina emigranata iskrcava u Jafi, uredjene su ondje posebne uredbe. Jedan je liječnik na stalnoj raspoložbi emigranata. On posjećuje useljenike u prostorijama Hapoel Hacajira, Ahdut Haavoda i Vaad Halija. Ako je potrebna bolnička njega smjeste se useljenici u bolnice. Uz liječnika radi sanitetski ordonanca, koji nadzire čistoću u ubikacijama, u kojima moraju useljenici da prebivaju prvih 5 dana nakon dolaska. Ovdje dobivaju useljenici besplatno kinin, a ujedno ih se letacima upućuje o svim bolestima zemlje.

Na isti način vrši se sanitarna služba u radničkim taborima. Kad je utvrđeno mjesto rada, polazi onamo medicinski stručnjak, koji im svojim savjetom pomaže pri smještaju šatora, uređaju kuhinje, kopanju latrina, dovođenju vode i čišćenju. U te i druge svrhe smješten je u svakom taboru sanitetski inspektor, koji je podređen stručnjaku za narodno zdravstvo. Ovakovi inspektori postavljeni su na cesti Tiberias-Semah, Hajfa-Geda, Afule-Nazaret, i Tiberias-Tapha, te u manjim logorima. Stručnjak za narodno zdravstvo obilazi stalno sve logore i manje grupe.

Dr. Rubinov nabraja pojedinosti iz djelovanja Hadasa, te ističe, da Hadasa prekoračuje svoj mjesečni budžet za 9000 funti sterlinga. Hadasa troši, usporedimo li to s izdacima prošle godine, za 4000 funti mjesečno više. Povećanje troškova prouzročeno je nabavom novih zaliha u samom orijentu uz vrlo visoke cijene, te razvitkom bolnica u Safedu i Jeruzalimu, proširenjem liječenja trahoma i na školsku djecu, u koju se svrhu namjestio 25 bolničarki. Zatim znatna liječnička pomoć u galilejskim kolonijama i neočekivane potrebe radničkih tabora — sve to donijelo je prekoračenja budžeta.

Uslijed toga prinuždena je egzekutiva da obustavi neke grane svoje djelatnosti. Izabrala je one, koje najmanje škode javnosti, tako će se obustaviti rad u zubarskim klinikama raznih bolnica.

Što se tiče pitanja liječničke i zdravstvene skrbi za useljenike, drži dr. Rubinov, da će se do časa, gdje će se liječnička pomoć računati kao dio troškova

rada, moći samo djelomice udovoljiti toj velikoj potrebi, kao što to sad čini »Hadasa« no ne u potpunoj mjeri, kako bi to moralo da bude (Ž. K.).

Izložbe »Bezalela« U narednoj jeseni namjerava pariško udruženje »Les amis des Arts decoratifs« da priredi u Louvre-u izložbu Bezalela. Na temelju poziva, koji je primio prof. Schatz, posavjetovao se je s učiteljima i učenicima, razložio im važnost te izložbe, za koju bi trebalo sklopiti zajam. Nakon izložbe u Parizu namjerava prof. Schatz prirediti izložbu Bezalela i u Londonu i u Americi, da tako nadje novih područja za prodju radova Bezalela.

Sitne vijesti. Generalmajor Grant imenovan je direktorom za javne radnje. On će kontrolirati civilne i vojničke javne radione, za koje se sad izradjuje velik program.

— U Palestini otvorit će se doskora prva židovska radnička banka, kao jedna od prvih uredaba, koje je organizirala cionistička komisija, koja je nedavno bila u Palestini.

— U Jeruzolim stigao je zastupnik poljskog »Šlame Emune Jisrael«, da kao delegat mnogih trgovaca i obrtnika prouči mogućnosti zemlje. Članovi Agude namjeravaju, da donesu sobom sve potrebne strojeve, pa se sad vode pregovori s poljskom vladom, da dozvoli izvoz potrebitih strojeva.—

— Novotarija u »riješenju« židovskog pitanja svakako je razašiljanje izvadaka iz židovsko-američkih novina pojedinim redakcijama po ministarstvu unutrašnjih djela. Radi se tu o vijestima židovsko-američkih novina, o pogromima u Poljskoj, koje su bilo uslijed netačne informacije ili amerikanškoga bluffa znatno pretjerali dogadjanje u Poljskoj. Jasno je, da ovo razašiljanje imade tendenciju razdraživanja protiv Židova, kao što to i u svepoljskom novinstvu i opažamo. Interesantno je, da se medju ovim vijestima, koje se sve bave pogromima, nalazi i jedan citat o rezoluciji ljevičara Poale Cijona, u kojoj se traži prključak trećoj internaciji, a u kojoj nije ni jednom riječju spomenuta Poljska. Ovaj citat vjerojatno ima opet da posluži indenficiranju Židova sa boljševizmom. Karakteristično je, da se novinski odsjek ministarstva unutrašnjih djela odlučuje na ovakovo razdraživanje protiv Židova u času, gdje ministar-predsjednik označuje sporazum sa Židovima kao državnu nuždu.

Iz Jugoslavije

Osobna vijest. G. dr. Aleksandar Licht vjenčat će se sa gđicom Ernomi Montilja iz Sarajeva, dne. 6. marta u 10 sati prije podne u zagrebačkoj sinagogi. (Umjesto pozivnica).

Ada: Dne 8. februara o. g. osnovano je u Adi židovsko narodno društvo. Već davna osjećana želja tamošnjih Židova da se udruže, ostvarena je prigodom boravka sumišljenice Šarike Kohn u našem mjestu, čijoj neumornosti i agilnosti ima da se zahvali osnutak ovoga društva.

Uz neobično mnogobrojno učestvovanje ovdašnjih Židova konstituiran je

nakon govora prof. Ljudevita Viga, Bezalela Fürsta i gđice Šarike Kohn upravni odbor.

Mostar. Dne 6. februara 1921. održana je prvi put glavna god. skupština Žid. Oml. društva »Kadimah« u Mostaru.

Nakon svečanog otvorenja skupštine po predsjedatelju, predsjedniku društva sum. Aleksandru Kleinu, koji je u pozdravnom govoru istakao veselje, što će moći da podvrgne kritici rad odbora, čita tajnik sum. Jahiel Kamchi tajnički izvještaj, u dužim crtama opisuje ostvarenje društva, rad interni i externi, te sve ono, što u taj izvještaj spada.

Blagajnik sum. Emil Rosenfeld brojkama dokazuje materijalni rad društva, te s veseljem konstatuje, da je društvo prekoračilo nametnuti mu kontingent skoro za K. 5000.—

U odsutnosti knjižničara iznosi tajnik glavnije i važnije podatke, čita darovatelj knjiga, na što kućni starješina u glavnom referiše o društvenom inventaru.

Povjerenik za Ž. N. F. Olga Rosenfeld iznosi u kratko svoj referat, te današnje stanje blagajne Ž. N. F-a.

Nakon što su revizori podnijeli svoje izvještaje, skupština jednoglasno podjeluje dosadanjem odboru apsolutorij, a sum. Maksa Koena izabire za mnoge zasluge počasnim članom.

Prelazi se na biranje novog odbora. Aklamacijom izabran je slijedeći odbor:

Predsjednik: Mirjam Koen; podpredsjednici: Sofija Kormes i Emil Rosenfeld; tajnik: Hans Altaras; blagajnik: Jahiel Kamchi; povjerenik za Ž. N. F.: Klara Kormes; kućni starješina: Herman Fischbein; revizori: Sara Danon i Leon Koen.

U odbor su osim ovih ušli sum. Avram Danon i Aleksander Klein.

Nova predsjednica zahvalivši na povjerenju prelazi na eventualije, te skupština starom odboru iskazuje zapisničku hvalu.

Tim je počeo nov život ovoga društva, te se je nadati, da će si i novi odbor dati truda, da društveni rad bude što bolji i napredniji.

Stanbeni ured u Sarajevu. Pod tim naslovom donosi sarajevska »Židovska Svijest« odulji članak, iz kojega vadiamo ovo:

»Izgleda, da je stanbeni ured — ured za rekviriranje jevrejskih stanova i dućana. Nema skoro nijednog Jevreja u Sarajevu, kome se nije pokušalo oduzeti ili faktično oduzeo dio stana ili dućana. U stanbenom uredu se vidja Jevrejin samo onda, kad ima da brani svoje neosporno pravo, kad mu se hoće oteći dućan ili dio stana, a na rekviriranje dućanskih ili stanbenih prostorija ne smije Jevrej ni misliti. Jevrej od stanbenog ureda ne smije dobiti nikakove doznake. To je izgleda načelo, kojeg se konzekventno drže današnji organi stanbenog ureda. Ako koji Jevrej uz uvažanje svih okolnosti i dobije stan, to će se već zemaljska vlada pobrinuti, da mu se doznaka ukine. Naredba o zaštiti Kirajdzija ne vrijedi za Jevreje.

Tako valjda komentiraju tu naredbu s gosp. predstojnikom na čelu ljudi, koji su u prvome redu pozvani da štite i respektiraju zakon — oni ga gaze kad se radi o Jevreju. Najviše antisemitskog raspoloženja je pokazao današnji predsjednik stanbenog ureda.

U članku navadja se redom cijeli niz dokaza za pristranost postupka predsjednika stanbenog ureda, te zemaljske vlade, a zatim se veli:

»No najveće nasilje je učinjeno nama od strane komisije, koja je pregledavala stanove. Komisija, u kojoj nije bilo nijednog Jevreja, shvatila je svoju zadaću tako, da pod svaku silu moraju od svakog Jevreja rekvirirati bar jednu ili više soba. Ta komisija uzela si je zadaćom, da u prvom redu pregleda onaj dio grada, gdje stanuju Jevreji u pretežnoj većini. U Hadži Mulić ulici su skoro od svakog Jevreja rekvirirali jednu ili više soba, a da se nisu ni obazirali na naredbu, koja izričito ustanovljuje minimum soba za pojedine porodice. U istoj zgradi, rekviriralo je to povjerenstvo sobe od Jevreja, koji imaju djece, dočim od Nežidova sa manje djece, a sa istim brojem prostorija, ništa nije rekviriralo. Napokon moramo osuditi držanje i ponašanje te komisije prema Jevrejima, koji nam se tuže, da su na njihove izvode članovi komisije odgovarali osorno i ironično. Ta gospoda nisu štedila ni člana rabinatskog vijeća, koji ima stan od 3 sobe, a ima petero djece, od kojih su trojica punodobni, a osim toga kćerka mu ima 17 godina. Od istog su rekvirirali jednu sobu, i ako mu prema izričitom slovu zakona pripada stan od 4—5 soba.

No, najveća je nezakonitost i smjelost te komisije, što je rekvirirala 2 sobe u »Židovskom Domu«. Ne daju nam mira, rekviriraju naše dućane, izbacuju nas iz naših stanova, pa i to im nije dosta — već hoće da unište i naše kulturne institucije. Ovo najbolje ilustrira koliko su pismeni ljudi, koji su sačinjavali tu komisiju.

Mi energično protestujemo proti ovakom nasilju od strane Stanbenog ureda i njegovih organa i tražimo od načelnika Zem. Vlade gosp. Mišovića, da provede istragu proti pristranom uređivanju činovnika stanbenog ureda. Ako je izdata naredba o zaštiti kirajdzija, to neka se iste u prvom redu drži Stanbeni ured i istu primjenjuje jednako na sve građane.

Mi zahtjevamo od gosp. načelnika Mišovića, da anulira izvješće pregledne komisije i neka odmah sistira izvršenje njenih odluka. Nadalje zahtjevamo, da se kod Zemaljske vlade ponovno uspostavi i ustroji Stanbeno vijeće od kvalifikovanih lica, koje će presuditi u drugoj instanciji. (Do sada je utoke riješavao jedan manipulativni čovjek). Sve naše sunarodnjake, koji drže da im je nanešena nepravda od komisije, koja je išla po gradu rekvizicije radi, pozivamo, da ulože utok na Zemaljsku Vladu, a držimo, da Stanbeni Ured ne će ići i tako daleko, da izvrši rekviziciju prije zakonitog riješenja stvari. Ne uvažava li se zakonski zasnovani utoci, držimo da će židovstvo ovoga grada naći drugi način protesta i da se neće dozvoliti, da se s njime postupa kao sa

masom, koja stoji van zakona. Ko bi se usudio da useli u »Židovski Dom«, u kojem sada vlada velika oskudica na prostorijama, tako da se pojedina židovska društva ne mogu u Dom smjestiti, pa se ne može ni čitaonica otvoriti, taj će naići na prijatan gostoljubiv doček. Naša društva pobrinuće se već za taj doček, tim više, što u gradu ima raznih »Domova, koji su mnogo manje zapremljeni, pa ih Stanbeni Ured pušta na miru.

Pravda i ravnopravnost. U Sarajevu množaju se slučajevi, da se ne samo protiv aškenaskih Židova protuzakonito postupa, već da se taj postupak proteže i na sefardske Jevreje. Tako »Židovska Svijest« pod naslovom »Pravda i ravnopravnost« iznosi i opet jedan tipičan primjer nezakonitog postupka protiv udovi trafikantici Berti Kajon, kojoj se silom hoće oduzeti trafika. »Nekom se prohtije trafike i radnje, pa hoće da je se domogne, ma i preko ruševina jedne egzistencije. Žaloso je, da oblast podupire ovakovo nastojanje i da onemogućiti opstanak udovici, koja uzdržava četvero neodrasle djece. Karakteristična je svakako motivacija oduzimanja trafike: »Berti Kajon ide predobro, te posjećuje zabave i pristojno se nosi«. Držimo, da je svaki komentar suvišan.

IZ PALESTINSKOG UREDA ZA JUGOSLAVIJU.

Opomena liječnicima. Egzekutiva u Londonu saopćuje svojim cirkularom od 7. februara o. g. slijedeće: »Primorani smo, da izdamo ozbiljnu opomenu liječnicima, koji žele da putuju u Palestinu. Zemlja ima sada više liječnika i sanitetskog osoblja, nego što je potrebno, te se mnogi pripadnici ovoga zvanja, koji su u zadnje doba prispjeli u Palestinu usprkos mnogih opomena, a na temelju lakoumnih informacija, nalaze u silnoj nuždi, te su često primorani, da ostave zemlju nakon prodaje cijele svoje imovine. Čim će porast stanovništva i promjena dosadanjih prilika dopustiti ponovno useljivanje medicinara, saopćit će se to Palestinskim uredima«.

Zabava »Izraelitske ferijalne kolonije«.

Zagreb. Dne 12. o. mj. priredila je »Izraelitska ferijalna kolonija« plesnu zabavu u prostorijama »Kola« i »Sokolac«. I ova, treća u redu ovogodišnjih velikih židovskih priredaba, potpunoma je uspjela. Dvorana, koja je bila i ovaj put dupkom napunjena, bila je vrlo ukusno dekorirana. Isto tako lijepe bile su i prema geslu večeri kostimirane grupe dama i gospode. Zabava pretekla je vrlo animirano, te je imala lijep materijalan uspjeh, koji su svojim neumornim radom osigurale gospodje zabavnoga odbora, koje ide svaka hvala.

Iz »Informacionoga odsjeka Ž. A. P. D-a«. Akademikari podučavaju: u francuskom i engleskom jeziku, te glasoivanju. Jedan akademikar (stud. exp. acad.) spreman je, da preuzme mjesto u kojem kontoru znade hrvatski, njemački i madjarski. Obratiti se na gornji odsjek u »Žid. Akad. Potp. Društvu«, Palmotićeva ulica 16.

Iz Makabija u Zagrebu. S obzirom na silno porasle izdatke sviju sekcija društva ubirat će se počamši od 1. ožuj-

ka o. g. po zaključku središnjega odbora povišena članarina od K 12. mjesečno, koja će se članarina predložiti na prihvat glavnoj skupštini u ožujku o. g. Podjedno se umoljavaju cij. članci i članovi, da uplate napred članarinu barem na tri mjeseca, čime će olakšati i onako preopterećenu i otežšanu administraciju društva. Na ubiranje članarine ovlašteni su blagajnici odbornici i inkasatori providjeni legitimacijom i blagajničkim potvrdama.

Javna zahvala. Židovsko gombalačko i sportsko društvo »Makabi« u Zagrebu izriče i ovim putem svima, koji su bilo čime doprinijeli velikom moralnom i materijalnom uspjehu njegove ovogodišnje zabave, svoju duboku blagodarnost. Osobita hvala ide vrloj predsjednici zabavnoga odbora gospodji dra. Hugona Kona i ostalim gospodjama, koje su ne žaleći truda velikim oduševljenjem i rijetkom požrtvovnosti omogućile, da je Makabijeva zabava opravdala u potpunoj mjeri sva očekivanja i da je ostavila u svim gostima neizbrisivi dojam možda najljepše priredbe ove sezone.

PROSTE VJEŽBE MUŠKOG ČLANSTVA ZA IL. OMLADINSKI SLEP S. Z. O. U. JUGOSLAVIJE.

Niže donosimo shemu prostih vježbi sastavljenih po učitelju zagrebačkoga Makabija g. Vrhovcu, koje će se izvoditi po muškom članstvu (od 16. god.), dok će ženske vježbe biti u narednom broju saopćene. Društva i gimnastičke sekcije treba da odmah započnu sa radom, prijave broj vježbača savezu Z. O. U., koji će im dati sve nužne obavijesti.—
Temeljni stav: Spetni, ruke dolje sa stisnutim pjestima.

(Označenje taktova: Cijeli taktovi označeni su rimskim brojevima a pojedini četvrti taktova sa arapskim brojevima.)

PRVA VJEŽBA.

- I.)
 1. Mali čučanj — ruke naprijed
 2. Dignut se uspon — ruke u vis
 3. 4. Izdržaj.
- II.)
 1. Ispad desnom strance — ruke strance nutarnjim lukovima čelnim.
 2. 3. 4. Izdržaj
- III.)
 1. ½ okreta lijevo (na peti lijeve noge i prstima desne) u izmak desnom — ruke skučiti natrag
 2. Ispad desnom napred — sunuti desnom rukom napred gore, lijevom natrag.
 3. 4. Izdržaj
- IV.)
 1. ½ okreta lijevo (na peti lijeve noge i prstima desne) u zanožni stav desnom — ruke naprijed (desna donjnim lukom).
 2. Izdržaj
 3. Desnu nogu priključiti — ruke dolje.

DRUGA VJEŽBA.

- I.)
 1. Ispad desnom naprijed — ruke naprijed.
 2. Izdržaj
 3. ½ okreta lijevo u otkročni stav desnom — lijeva ruka donjim lukom strance (sada su obe ruke strance)
 4. Izdržaj.
- II.)
 1. Ruke u vis
 2. Izdržaj
 3. ½ okreta lijevo u poklek desnom — ruke strance.
 4. Izdržaj
- III.)
 1. Dignuti se u zanožni stav desnom ruke u vis van

2. Izdržaj
 3. Prednožni stav desnom — ruke skučiti strance (pjesti nad ramenima.)
 4. Izdržaj
- IV.)
1. ½ okreta lijevo u odnožni stav desnom — ruke spružiti strance
 2. Izdržaj
 3. Desnu nogu priključiti — ruke dolje strance.
 4. Izdržaj
- TREĆA VJEŽBA.**
- I.)
1. Odnožiti lijevom — ruke strance.
 2. Izdržaj
 3. Prinoženjem lijeve ½ okret lijevo stoj otkročni desnom čelnim lukovima dolje ruke strance.
 4. Izdržaj
- II.)
1. Priključenjem desne noge u veliki čučanj — ruke naprijed (najkraćim putem)
 2. Izdržaj
 3. Ležeći potpor na rukama (prednji potpor)
 4. Izdržaj
- III.)
1. Dignut se u spetni stav — ruke dolje
 2. Izdržaj
 3. Zakročni stav desnom — ruke naprijed
 4. Izdržaj
- IV.)
1. Prednožiti desnom — ruke natrag
 2. Cijelim okretom lijevo — ispad desnom natrag — ruke skučiti natrag
 3. Zanožiti desnom — ruke sunuti strance
 4. prinožiti desnom — ruke dolje.
- ČETVRTA VJEŽBA.**
- I.)
1. Zakročni stav desnom — ruke skučiti natrag
 2. Poklek desnom — ruke sunuti strance (hrptimice)
 3. Predkročni stav desno — ruke dolje
 4. Izdržaj
- II.)
1. ½ okreta lijevo (na petama) u otkročni stav desnom ruke skučiti strance (hrptimice)
 2. Desnu nogu priključiti — ruke sunuti gore palčimice
 3. Veliki čučanj — ruke naprijed (palčimice)
 4. Izdržaj
- III.)
1. Poskokom cijeli okret lijevom u spetni stav — ruke strance lukovima lijevo dolje (hrptimice)
 2. Ispad desnom strance — ruke u vis donjim lukom (hrptimice)
 3. Zakročni stav desnom — lijevu ruku strance nutarnjim lukom desnu skučiti napred unutra lakat u visini ramena pest kod lijevog ramena (hrptimice)
 4. Izdržaj
- IV.)
1. Cijeli okret desno (na petama) udariti desnom strance ravno hrptimice lijevu skučiti naprijed unutra pest u visini desnog ramena (hrptimice)
 2. ½ okreta lijevo (na petama) u otkročni stav desnom — desnu ruku u vis donjim lukom palčimice — a lijeva izdržaj.
 3. Desnu nogu priključiti — desnu ruku strance nutarnjim lukom hrptimice (lijevom udariti strance donjim lukom hrptimice)
- RUKE DOLJE.**

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Svrha je židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskoga naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. clon. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 30 milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1920. oko 9 i pol milijuna franaka.

Židovski Narodni Fond u godini 1920. Prihod darova za Ž. N. F. iz cijeloga svijeta u godini 1920. iznosi 160.114 funti šterlinga, ili u našoj valuti prema tečaju koncem prošle godine 103.000.000 kruna.

Ovaj godišnji prihod je prema onomu u godini 1919. veći za 72%. Ovo povećanje prihoda treba to više cijeliti, što je tečaj valuta u svim zemljama centralne i istočne Evrope rapidno padao i što su istovremeno svagdje preduzeta velika sabiranja za razne židovske dobrotvorne svrhe. Gornjem iznosu pridolazi još 20% prihoda Keren hajesoda, koji se prema zaključku londonske godišnje cionističke konferencije u mjesecu julu prošle godine imaju privedi Ž. N. F.-u.

Uzme li se, da ima 15 milijuna Židova, onda otpada od navedenog godišnjeg prihoda na glavu prinos od 64 franc. centimesa.

Od godišnjeg prihoda otpadaju u franc. francima na 45 zemlje, iz kojih su unišili prinosi, slijedeći iznosi:

Sjeverna Amerika: 2,392.000, Engleska: 1,172.000, Argentina: 918.000, Shanghai: 759.000, Mezopotamija:

621.000, Njemačka: 494.000, Poljska: 269.000, Južna Afrika: 268.000, Čehoslovačka: 245.000, Rumunjska: 194.000, Erez Izrael i Sirija: 194.000, Australija 191.000, Kanada: 188.000, Jugoslavija: 183.000, Austrija, Grčka: 120.000, Turska: 115.000, Isotčna Galicija: 112.000, Italija: 92.000, Švajcarska: 83.000, Zapadna Galicija: 82.000, Francuska: 51.000, Besarabija: 48.000, Alzacija-Lorena: 46.000, — Litva (Vilna): 34.000, Litva (Vilna): 34.000, Litva (Kovno) 26.000, Ukrajina (Volhinija): 21.000, Bukovina: 20.000, Bijela Rusija: 19.000, Danska: 19.000, Egipat: 18.000, Holandska Indija: 17.000, Brazilija: 16.000, Švedska: 15.000, Madjarska: 13.000, Nova Zelandija: 11.000, te 3 daljnjih zemalja: 31.000. —

Naša zemlja sa 120.000 (?) Židova stoji prema tomu, na 14. mjestu. Iskazuje po glavi prinos od 154 centimesa, a prema prošloj godini (1919.) porast od 180%. —

Od osnutka Ž. N. F. — u mjesecu decembru 1901. gotovo neprekidno prinosi rastu, te iznašaju do sada preko 27.000.000 franc. franaka.

Ž. N. F. ukazao se već do sada kao

Adresa za dopise: Zagreb, Ilica 31., III. kat. Uredovno vrijeme od 9 do 12 sati prije podne i od 3 do 6 sati poslije podne. — Novac se šalje na Centralnu eskomptnu i mjenjačnu banku d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

najpopularnija i najunosnija židovska institucija. Po londonskoj godišnjoj cionističkoj konferenciji odredjen nosiocem židovske agrarne politike, priznat je nedavno po palestinskoj vladi u smislu zakona izričito kao »opće korisna institucija«.

Natječaj.

Savez Žid. oml. udruženja raspisuje ovime natječaj za dječju aktovku žid. nacionalnog obilježja. Najbolja radnja bit će nagradjena sa **K 1000 (hiljadu kruna)** i odštampana u »Gideonu« Glasniku Saveza žid. oml. udruženja, dok si Savez pridržaje pravo objelodanjenja i ostalih radnja. Rukopise valja slati najkasnije do 15. maja na Savez žid. oml. udr., Zagreb, Ilica 31./III.

HERMINA ASCHER
HERMANN SALZBERGER
zaručeni.

Sisak 26 Našice
veljača 1921.

Tvornica štampilija
Šandor Schneller
Rezbar — Graveur
— Zagreb —
Strossmayerova ulica broj 6

KNJIŽARA MORPURGO - SPLIT
* Upravo je izašla *
interesantna knjiga
**ŽIDOVI U
SPLITU**
Cijena s poštarinom K 14.—
Moli se novac unaprijed!

TAPETARSKA RADIONA
JAKOB SINGER ZAGREB
ILICA 67 ILICA 67
preporuča skladište gotovih klupskih, uredskih i salonskih garnitura, te fotelje za rastvoriti, otomane raznih oblika i prevlake, zatim divana, strunjače i stolčice . . . Izrađuje solidno i jeftino popravke i preuredjivanja . . . Dosta je dopisnica, dodjem u kuću.

Na veliko ! Na veliko !
JUŽNO VOĆE I KOLONIJALU UZ
JEFTINE CIJENE NUDJA TVRTKA
J. DRAGONER
ZAGREB -- ZRINJEVAC BROJ 15
Na veliko ! Na veliko !

**Vunene tkanine
Platnena roba
Švajcarski voili
i batisti**
M. BAUER
Tekstilna roba na veliko
Ilica 39 - Zagreb - Ilica 39
Uzorke šaljem po želji

VREĆE od papi-
ra i jute
I-A TUTKALO
iz kostiju, prodaje se najjeftinije
Kupe, kosti i rogove
kupujemo na veliko
Adolf Krauss stariji, Osijek
Telefon 24

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo
Jelačićev trg 4. - **ZAGREB** - Jelačićev trg 4
Podružnice: Koprivnica, Ruma.
Dionička glavica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

PRIMA
štedne uloške na knjižice i u tekućem
računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni
i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne
papire, **daje predujmove** na vrijednosne papire
kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne
tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdajekreditna pisma
čekovee na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke,
proti gubitku na tečaju.

PAPIRA

pisaćeg i risaćeg pribora

za preprodavaoce na veliko i najjeftinije uz brzu,
točnu i solidnu podvorbu, može se dobiti kod

„MERKUR“

D. D.

veletrgovina i Konfekcija papira

Telefon 17-95 **ZAGREB** Ilica br. 31

Brzojavni naslov: PAPMERKUR

Podružnica: Beograd, Kralja Petra ulica 70

Tražite cijenič badava

Instalacioni ured

za uvadjanje električnih centrala, elek-
trične rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiburger

Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5

PRVA KOPRIVNIČKA Tvornica bojadisanih tkanina

(Blaudruckfärberei)

Vilim Grünwald

Telef. 49 - Koprivnica - Telef. 49

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upo-
trebljene u svim dimenzijama za bra-
šno, posije, ugali i t. d., dobiju se
najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća
uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje n. premoć vih ponjava

Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzojavni naslov:
Brodbanka

Telefon: { ravnateljstvo 8-78
 blagajna 15-30

Pričuve preko K 45,000.000 —

Dionička glavica K 50,000.000 —

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20,000.000 —

Podružnice: Osijek, Đakovo

*Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se
odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE i KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke
i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje
i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni
tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.*